

Investigating the Relationship between Happiness and Environmental Attitude among Adults in Yazd City

Mozhgan Mojkar¹, Mohammad Ali Marvoti Sharif Abadi²,
Abbas Rahimi Forushani³, Abulqasem Pourreza⁴

Received: 11.07.2023

Accepted: 25.08.2023

Published: 07.10.2023

Abstract

Background: Happiness, as one of the most important psychological needs of humans, may have an impact on the environmental behavior of people due to its major effects on the formation of human personality. Therefore, the purpose of this study is to determine the relationship between happiness and environmental attitudes in adults of Yazd City in 2019.

Methods: This cross-sectional descriptive study was conducted on 230 people over 18 years of age in Yazd, and the sampling method in this study is simple random classification sampling and descriptive statistics (mean and standard deviation), as well as Pearson correlation coefficient statistics and the Kolmogorov-Smirnov test, and Variance was used.

Results: The results of this study showed that there is a significant relationship between the level of happiness and the type of attitude of people, the type of attitude and residential area, the level of happiness and education of the people of Yazd city regarding the relationship between happiness and environmental attitude (p value ≤ 0.001). Finally, the variable of education and residential area affects the attitude toward the environment, and the results showed that these variables have a significant relationship.

Conclusion: The most important conclusion of this research is the huge impact of the residential area on happiness and environmental parameters, which shows the influence of humans on the residential environment. This study showed that happiness is related to the environment.

Keywords: Happiness; Environmental attitude; Yazd; Human ecology

Citation: Mojkar M, Marvoti Sharif Abadi MA, Rahimi Forushani A, Pourreza A. **Investigating the Relationship between Happiness and Environmental Attitude among Adults in Yazd City.** J Zabol Med Sch 2023; 6(3): 132-40

1- Department of Human Ecology, School of Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2- Department of Geriatric Health, School of Health, Shahid Sadougi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

3- Department of Epidemiology and Biostatistics, School of Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

4- Department of Health Education and Promotion, School of Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Corresponding Author: Mozhgan Mojkar, **Email:** mozhgan.086@gmail.com

بررسی ارتباط بین شادکامی و نگرش زیست محیطی در بزرگسالان شهر یزد

مژگان موج کار^۱، محمدعلی مروتی شریف آبادی^۲عباس رحیمی فروشانی^۳، ابوالقاسم پوررضا^۴

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۶/۳

تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۷/۱۵

مقدمه: شادکامی به عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای روانی بشر، به دلیل تأثیرات عمده‌ای که بر شکل‌گیری شخصیت آدمی دارد، ممکن است بر روی رفتار زیست محیطی افراد تأثیرگذار باشد. بنابراین هدف از این مطالعه، تعیین بررسی ارتباط بین شادکامی و نگرش زیست محیطی در بزرگسالان شهر یزد در سال ۱۳۹۹ می‌باشد.

شیوه مطالعه: این مطالعه‌ی توصیفی-مقطعی بر روی ۲۳۰ نفر از افراد بالای ۱۸ سال شهر یزد انجام شد که روش نمونه‌گیری در این مطالعه از نوع طبقه‌بندی تصادفی ساده می‌باشد. روایی پرسش‌نامه از طریق نظرخواهی از دیگر کارشناسان و استادان متخصص انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار)، همچنین از آمارهای ضریب همبستگی Kolmogorov-Smirnov, Pearson و واریانس استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که ارتباط معنی‌داری بین میزان شادکامی و نوع نگرش افراد، نوع نگرش و منطقه‌ی مسکونی، میزان شادکامی و تحصیلات مردم شهر یزد در خصوص ارتباط بین شادکامی و نگرش زیست محیطی وجود دارد ($p \text{ value} \leq 0/001$). در نهایت نتایج بدست آمده نشان داد متغیر تحصیلات و منطقه‌ی مسکونی بر نگرش نسبت به محیط زیست، رابطه‌ی معنی‌داری باهم دارند.

نتیجه‌گیری: مهم‌ترین نتیجه‌گیری این مطالعه، تأثیر بسیار زیاد منطقه‌ی مسکونی بر پارامترهای شادکامی و زیست محیطی بود که نشان از تأثیرپذیری انسان از محیط سکونت است. این مطالعه نشان داد، شادکامی با نگرش زیست محیطی ارتباط دارد.

کلمات کلیدی: شادکامی؛ نگرش زیست محیطی؛ یزد؛ اکولوژی انسانی

ارجاع: موج کار مژگان، مروتی شریف آبادی محمدعلی، رحیمی فروشانی عباس، پوررضا ابوالقاسم. بررسی ارتباط بین شادکامی و نگرش زیست محیطی در بزرگسالان شهر یزد. مجله دانشکده پزشکی زابل ۱۴۰۲؛ ۶(۳): ۱۴۰-۱۳۲.

مقدمه

از محیط طبیعی توسط سرمایه‌داران، همگی مباحث جهان‌شمولی هستند که با گستردگی تمام، فکر اندیشمندان را در یافتن راهکارهای مناسب برای حل بحران‌های زیست محیطی به خود مشغول داشته است (۵). محققان اکولوژی انسانی در سراسر جهان به مطالعه‌ی عوامل تأثیرگذار بر رفتارهای زیست محیطی پرداختند؛ نظیر متغیرهای جمعیت‌شناختی (سن، جنس، طبقه‌ی اجتماعی، محل سکونت، وضعیت تأهل و تعداد و سن فرزندان)، گرایش سیاسی، عملکرد زیست محیطی قومیت‌ها و گروه‌های وسیع انسانی آگاهی زیست محیطی و اعتقادات دینی (۶-۸).

شادکامی، یک حالت عاطفی است که با احساس

یکی از مهم‌ترین نگرانی‌های انسان قرن بیست و یکم، مسائل و مشکلات زیست محیطی است که بسیاری از این مسائل از رفتارهای نامناسب زیست محیطی خود انسان‌ها سرچشمه می‌گیرد (۱، ۲). از آنجایی که انسان بخشی از طبیعت است، آسیب به بوم سازگان طبیعی در نهایت به خود انسان آسیب می‌زند (۳، ۴). برخی از تهدیدات و بحران‌های زیست محیطی نظیر تغییرات آب و هوا، نازک شدن لایه‌ی ازن، جنگل‌زدایی، بحران غذا، باران‌های اسیدی با منشأ ازدیاد جمعیت، گسترش شهرنشینی، تولید صنعتی، پیشرفت تکنولوژی، بالا رفتن سطح زندگی و افزایش تقاضای مردم، استفاده‌ی بهره‌جویانه و غیر اصولی

۱- گروه اکولوژی انسانی، دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

۲- گروه سلامت سالمندی، دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران

۳- گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

۴- گروه آموزش و ارتقای سلامت، دانشکده‌ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

نویسنده مسؤل: مژگان موج کار

بحران مواجه گردیده ضرورت پرداخت به این مهم را دو چندان کرده است، لذا تأثیرپذیری نگرش محیط‌زیست در این پژوهش از شادی به عنوان یکی از مؤلفه‌های رفاه، با توجه به درهم‌تنیدگی و وابستگی شدیدی که زندگی انسان‌ها با محیط‌زیست دارد پرداخته شده است. نگرانی‌های محیط‌زیستی باعث شده که بر مؤلفه‌های مؤثر بر حفظ محیط زیست تأکید شود که بسیاری از این مؤلفه‌ها ناشناخته بوده و در پژوهش‌های جدیدتر سعی شده با شناخت این مؤلفه‌های مؤثر به حفظ محیط زیست کمک شود و با حفظ این محیط به زندگی و سلامت بشر کمک شود (۱۵).

گفتنی است که ارتباط شادکامی با نگرش محیط‌زیست تاکنون در کشور ما مورد توجه نبوده است. لذا پژوهش حاضر در شمار نخستین مطالعات این حوزه قرار می‌گیرد که هدف آن تعیین بررسی ارتباط بین شادکامی و نگرش زیست محیطی بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه‌ی مقطعی و جامعه‌ی آماری آن را کلیه‌ی بزرگسالان بالای ۱۸ سال ساکن شهر یزد تشکیل می‌دهد. روش نمونه‌گیری در این مطالعه، طبقه‌بندی تصادفی ساده می‌باشد، بدین ترتیب که شهر یزد به ۵ منطقه‌ی جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز) تقسیم شد و در هر منطقه به یک میدان معروف آن منطقه مراجعه گردید که به عنوان نقطه‌ی نمونه‌گیری محسوب می‌شود، تعداد نمونه ۲۳۰ نفر می‌باشد که بر ۵ منطقه‌ی جغرافیایی که تقسیم خواهد شد ۴۶ خانوار بدست می‌آید. سپس ۴۶ خانواده به طور تصادفی که در اطراف آن میدان هستند، انتخاب شدند. جهت تکمیل پرسش‌نامه‌ها با هماهنگی قبلی به درب خانه‌هایی که از قبل به طور تصادفی انتخاب شده‌اند و از هر خانواده به طور تصادفی یک نفر که بزرگسال باشد، مصاحبه شد. قرار بود در هر خانواده اسامی افراد بزرگسال خانواده روی تکه‌های کاغذ نوشته شده و در یک کیسه ریخته شود و یکی به تصادف انتخاب شود که به علت عدم همکاری بسیاری از خانواده‌ها این نکته در اغلب مکان‌ها رعایت نشد. هدف اصلی در این مطالعه تعیین ارتباط بین نمره‌ی شادکامی و نمره‌ی نگرش زیست‌محیطی می‌باشد که توسط دو پرسش‌نامه اندازه‌گیری می‌شود. بنابراین، تعداد نمونه طوری تعیین شد که با اطمینان ۰/۹۵ و توان آزمون ۸۰ درصد اگر ضریب

شادی، رضایت و رضایتمندی مشخص می‌شود. در حالی که شادکامی تعاریف مختلفی دارد، اما اغلب به عنوان احساسات مثبت و رضایت از زندگی توصیف می‌شود (۹). شادکامی چندین جزء اساسی را در برمی‌گیرد؛ جزء هیجانی که فرد شادکام از نظر خلقی، شاد و خوشحال است. جزء اجتماعی، که فرد شادکام از روابط اجتماعی خوبی با دیگران برخوردار است و می‌تواند از آن‌ها حمایت اجتماعی دریافت کند و سرانجام جزء شناختی، که باعث می‌شود فرد شادکام اطلاعات را به روش خاصی پردازش کرده، مورد تعبیر و تفسیر قرار دهد که در نهایت، باعث احساس شادی و خوشبینی در وی می‌گردد (۱۰). از این‌رو، در شادکامی، ارزشیابی افراد از خود و زندگی‌شان می‌تواند، جنبه‌های شناختی، مثل قضاوت در مورد خشنودی از زندگی و یا جنبه‌های هیجانی از جمله خلق یا عواطف، در واکنش به رویدادهای زندگی را در برگیرد (۱۱). در قرن حاضر، رفتار زیست محیطی به منزله‌ی یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین عوامل در محیط زیست از سوی بسیاری از محققان اکولوژی انسانی مورد توجه قرار گرفته است. یکی از پیش‌فرض‌های اساسی در مطالعات محیط زیست این است که بسیاری از مشکلات زیست محیطی را می‌توان با افزایش آگاهی عمومی در مورد محیط زیست برطرف کرد. به عبارت دیگر، اعتقاد بر این است که آگاهی زیست محیطی کلید حل بسیاری از مشکلات زیست محیطی است (۱۱، ۱۲). مطالعاتی به بررسی تأثیر نگرش زیست محیطی بر رفتارهای زیست محیطی پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که نگرش زیست محیطی بسیار تأثیرگذار است (۱۳).

محیط‌زیست به عنوان یک کالای اقتصادی که در زمره‌ی کالاهای عمومی قرار می‌گیرد و می‌تواند به دور از بازار و قیمت با آثار جانبی، تخریب و تخلیه مواجه شود، بستر لازم جهت تداوم حیات بشر و سایر موجودات زنده را فراهم می‌آورد. این حیات نه فقط ماهیت مادی که ماهیت معنوی هم دارد. بدین مفهوم که امروزه ثابت شده است که کیفیت زندگی افراد در گرو شرایط محیطی آن‌ها می‌تواند دست خوش تغییر گردد. این مسأله در شرایطی از اهمیت بیشتری برخوردار می‌گردد که به این نکته توجه کنیم که کشورها در مراحل اولیه توسعه بعضاً به تخریب محیط‌زیست هم روی می‌آورند (۱۴). این مسأله که در سال‌های اخیر نیز در ایران بخش قابل‌توجهی از محیط‌زیست کشور در نتیجه برداشت‌های غیر مجاز با

۱) و سایر سؤال‌ها به شیوه‌ی مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند. نمره‌ی تمامی سؤال‌ها با یکدیگر جمع و در نهایت جمع کل بر عدد ۲۹ تقسیم می‌شود. نمره‌ی آزمون‌ها بین ۲۹ تا ۱۷۴ در نوسان است. نمره‌ی بالاتر نشان‌دهنده میزان بیشتر شادکامی است.

بخش سوم، پرسش‌نامه نگرش زیست محیطی است که مربوط به پژوهشی است که توسط Thompson و Barton (۱۹۹۴) طراحی شده است (۱۹) و در ایران این پرسش‌نامه در پژوهش پازوکی نژاد و صالحی (۱۳۹۳) اعتبارسنجی شده است (۲۰). این پرسش‌نامه دارای ۱۵ گویه می‌باشد که شامل سه خرده مقیاس انسان‌مداری (۵ گویه)، محیط‌مداری (۵ گویه) و بی‌اعتنایی عمومی (۵ گویه) است که برای ارزیابی نگرش به محیط‌زیست استفاده می‌شود، انسان‌مداری سؤال‌های ۱ تا ۵ محیط‌مداری سؤال‌های ۶ تا ۱۰ و بی‌اعتنایی عمومی سؤال‌های ۱۱ تا ۱۵. طیف مورد استفاده در این پرسش‌نامه بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت می‌باشد (شامل: کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) که از کاملاً موافقم برابر ۵ تا کاملاً مخالفم برابر ۱ است. در صورتی که نمرات پرسش‌نامه بین ۱ تا ۱۵ باشد، میزان متغیر در این جامعه ضعیف می‌باشد، در صورتی که نمرات پرسش‌نامه بین ۱۵ تا ۴۵ باشد، میزان متغیر در سطح متوسطی می‌باشد، در صورتی که نمرات بالای ۴۵ باشد میزان متغیر بسیار خوب می‌باشد، هرچه نمره بالاتر باشد، نشان‌دهنده‌ی نگرش مثبت‌تر به محیط زیست است (۲۱).

در این مطالعه، برای روایی قابل قبول، طی جلسات متعدد با کمک استاد راهنما و مشاور به انتخاب معتبرترین شاخص‌های گردآوری شده از بین شاخص‌های موجود در پرسش‌نامه و اطمینان از اعتبار صوری آن از ضابطه‌هایی چون نظرخواهی از دیگر کارشناسان و استادان متخصص نیز استفاده شد. در نهایت اکثریت داوران، ابزار اندازه‌گیری را برای این کار مناسب تشخیص داده و آن را سنج‌های معتبر به حساب آوردند.

همچنین در این مطالعه، پس از تهیه و تدوین شاخص‌ها و طراحی صورت اولیه‌ی پرسش‌نامه، مطالعه‌ای مقدماتی انجام گرفت. هدف این مطالعه‌ی مقدماتی (Pretest)، تعیین میزان پایایی پرسش‌نامه بود. این مطالعه‌ی مقدماتی، روی یک گروه ۳۰ نفری از دانشجویان هم رشته و سایر دانشجویان دانشکده‌ی بهداشت به اجرا درآمد و بعد استخراج، نمرات مربوط به هر پرسش‌نامه و

همبستگی بین این دو ۰/۲ یا بیشتر شود از نظر آماری معنی‌دار است و از فرمول زیر، تعداد نمونه محاسبه گردید:

$$r = 0/2$$

$$n = \frac{(Z_{1-\alpha/2} + Z_{1-\beta})^2}{w^2} + 3 = \frac{(1/96 + 0/84)^2}{(0/203)^2} + 3 = 194/22$$

بنابراین ۱۹۴ نمونه باید محاسبه شود، جهت جبران ریزش در نمونه و عدم پاسخگویی احتمالی ریزش ۱۵ درصد در نظر گرفته شد و تعداد نمونه نهایی از فرمول زیر محاسبه گردید:

$$\text{ریزش} = 15\%$$

$$n^* = \frac{n}{1 - 0/15} = \frac{194/22}{0/85} \sim 230$$

بنابراین تعداد نمونه‌ی نهایی ۲۳۰ نفر محاسبه شد. بخش اول شامل، اطلاعات جمعیت‌شناختی (۸ سؤال) شامل؛ جنس، سن، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، تعداد فرزندان، منطقه‌ی سکونت، عضویت در انجمن زیست‌محیطی و شغل جمع‌آوری خواهد شد.

بخش دوم، پرسش‌نامه‌ی شادکامی آکسفورد است که این پرسش‌نامه برای اولین بار توسط Argyle و Hills (۱۹۸۹) تهیه شد و در ایران در پژوهش کشاورز و همکاران (۱۳۸۸) اعتبارسنجی شده است که در آن پاسخ‌دهنده خود را از احساس ناشادی تا شادی بسیار ارزیابی می‌کند که خرده مقیاس‌های این پرسش‌نامه شامل ۵ حیطة: رضایت از زندگی، خلق مثبت، سلامتی، رضایت خاطر و عزت نفس می‌باشد، سؤالات ۱ تا ۸ جزء حیطة‌ی رضایت از زندگی، سؤالات ۹ تا ۱۵ جزء حیطة‌ی عزت نفس، سؤالات ۱۶ تا ۲۰ جزء حیطة‌ی سلامتی، سؤالات ۲۱ تا ۲۴ جزء حیطة‌ی رضایت خاطر و سؤالات ۲۵ تا ۲۹ جزء حیطة‌ی خلق مثبت می‌باشد. این پرسش‌نامه نسخه‌ی اصلاح شده‌ی سیاهه شادکامی آکسفورد است که توسط هیل و آرگیل (۲۰۰۲) منتشر شده و شامل ۲۹ سؤال ۴ گزینه‌ای با مقیاس پاسخ‌گویی لیکرت ۶ درجه‌ای (کاملاً مخالفم، مخالفم، کمی مخالفم، کمی موافقم، موافقم، کاملاً موافقم) از کاملاً مخالفم برابر با یک تا کاملاً موافقم برابر با ۶ است (۱۶-۱۸).

نمره‌گذاری سؤال‌های منفی که شامل ۱، ۶، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۹، ۲۳، ۲۴، ۲۷، ۲۸ و ۲۹ می‌باشد به شیوه‌ی معکوس (از کاملاً مخالفم برابر با ۶ تا کاملاً موافقم برابر با

وارد نمودن آن ها در نرم افزار SPSS نسخه ۲۵

جدول ۱: خلاصه آنالیز آماری پرسش نامه‌ی شادکامی

آزمون	رضایت	عزت نفس	سلامتی	رضایت خاطر	خلق	شادکامی
تعداد	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰
پارامترهای مدل	۳/۶۵۷۱	۳/۵۴۴۱	۳/۵۵۸۳	۳/۳۶۸۵	۳/۷۸۷۰	۳/۵۹۵۴
میانگین	۰/۸۷۲۱۴	۰/۸۴۷۷۱	۰/۸۸۹۱۴	۰/۹۷۹۵۰	۱/۰۷۳۰۵	۰/۶۸۱۸۴۰
انحراف معیار	۰/۰۷۹	۰/۰۵۷	۰/۰۷۳	۰/۱۱۶	۰/۰۵۶	۰/۰۷۷
Kolmogorov-Smirnov	۰/۰۸۱	۰/۰۶۷	۰/۰۷۴	۰/۰۹۷	۰/۰۸۱	۰/۱۱۲۰
سطح معنی داری						

کارشناسی و ۱۰ درصد کارشناسی ارشد به بالا می‌باشد که به ترتیب بیشترین فراوانی و کمترین فراوانی مربوط به رده‌ی دیپلم و کارشناسی ارشد به بالا است. بیشترین درصد فراوانی با ۳۶/۱ درصد متعلق به خانواده‌های بدون فرزند بوده و کمترین تعداد با فراوانی ۳ نفر متعلق به خانواده‌های ۵ نفره بوده است. بیشترین درصد فراوانی با ۳۵/۷ درصد متعلق به کارمندان، کارگران و بازنشسته‌ها و کمترین تعداد با فراوانی ۴۰ نفر متعلق به گروه شغل آزاد و خانه‌دار بوده است.

همانطور که جداول ۱ و ۲ نشان می‌دهد، نمره‌ی شادکامی و سواد زیست محیطی بیش از ۳ قرار گرفته است. با توجه به جداول بالا مشاهده می‌شود سطح معنی داری برای همه‌ی متغیرها در سطح قابل قبولی (بزرگتر از $\alpha = 0/05$) قرار دارد که نشان از نرمال بودن توزیع متغیرها است؛ بنابراین همانطور که اشاره شد، برای بررسی آن‌ها می‌توان از آزمون مقایسه‌ی میانگین تک نمونه‌ای T-student استفاده نمود. سطح معنی داری در این آزمون برای تمامی فرضیه‌ها برابر با $\alpha = 0/05$ در نظر گرفتیم.

ارتباط نگرش زیست محیطی و شادکامی با

متغیرهای جمعیت شناختی: جنسیت، رابطه‌ی معنی داری با هیچ کدام از ابعاد این دو مؤلفه نداشت و نتایج حاکی از عدم تأثیر معنی دار جنسیت بر ابعاد این دو بود. در کل این فرضیه تأیید نشد و بین نمره‌ی ابعاد شادکامی با نمره‌ی نگرش زیست محیطی و ابعاد نگرش زیست محیطی (انسان مداری، محیط مداری، بی‌اعتنایی عمومی) بر حسب جنس، ارتباط وجود ندارد.

از (version 25, IBM Corporation, Armonk, NY) آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۹۶ بود. با توجه به اینکه میزان آلفای بدست آمده از ۰/۷ بیشتر و قابل قبول بود، پرسش نامه‌ی طراحی شده از پایایی لازم برخوردار می‌باشد.

این مطالعه با شناسه اخلاق: IR.TUMS.SPH.REC.1399.040 در دانشگاه علوم پزشکی تهران به تصویب رسیده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این پژوهش، از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. همچنین آمارهای توصیفی همچون فراوانی مطلق، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر و در آمار استنباطی از آمارهای ضریب همبستگی Pearson، t-test و آزمون f و ضریب همبستگی تفکیکی استفاده شده است. سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

بیشترین گروه از پاسخ‌گویان با درصد فراوانی ۵۸/۳ درصد، بین ۳۱ تا ۵۰ سال سن و کمترین تعداد پاسخگویان بیش از ۱۸-۳۰ سال سن داشته‌اند. از ۲۳۰ نفر پاسخگویان، ۶۵ نفر مرد می‌باشند، که معادل ۲۸/۳ درصد کل پاسخگویان بوده و ۱۶۵ نفر از پاسخگویان زن می‌باشد که معادل ۷۱/۷ درصد کل پاسخگویان به خود اختصاص داده‌اند. بیشترین پاسخگویان، متأهل با ۶۷/۳ درصد (۱۵۵ نفر) هستند، ۲۹/۶ درصد از پاسخگویان سیکل، ۳۸/۳ درصد دیپلم را سپری کرده‌اند، ۲۲/۲ درصد

جدول ۲: آنالیز آماری پرسش نامه‌ی نگرش زیست محیطی

آزمون	انسان مداری	محیط مداری	بی‌اعتنایی عمومی	نگرش زیست محیطی
تعداد	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰	۲۳۰
پارامترهای مدل	۳/۴۴۱۷	۳/۲۲۳۵	۳/۳۷۹۱	۳/۳۴۸۱
میانگین	۰/۸۵۳	۰/۸۰۲	۰/۶۳۴۶۶	۰/۶۳۴۶۶
انحراف معیار	۰/۰۹۳	۰/۰۸۶	۰/۰۷۳	۰/۰۹۸
آماره Kolmogorov-Smirnov				

سطح معنی داری						
جدول ۳: تحلیل آزمون آنالیز واریانس یک طرفه‌ی ابعاد شادکامی و نگرش محیط‌زیستی با سن						
بعد	گروه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	p value
سلامتی	بین گروهی	۷/۲۴۷	۲	۳/۶۲۳	۴/۷۳۳	۰/۰۱۰
	داخل گروهی	۱۷۳/۷۹۳	۲۲۷	۰/۷۶۶		
	کل	۱۸۱/۰۳۹	۲۲۹			

در جدول ۷ ضریب همبستگی میان شادکامی و نگرش زیست‌محیطی ذکر شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

دوران معاصر، دوران افزایش آگاهی زیست‌محیطی و توجه بر نقش محیط‌زیست سالم در ارتقاء کیفیت و کمیت حیات انسان است. عوامل بسیاری در توفیق طرح‌ها و برنامه‌های مرتبط با محیط زیست سالم مورد نظر ایفای نقش می‌کنند. نیروی انسانی یکی از مهم‌ترین آن‌ها می‌باشد و با توجه به تأثیر انسان بر محیط اطراف خود، به طور کلی یکی از مهم‌ترین اقدامات برای رفع مشکلات زیست محیطی، ارتقاء فرهنگ عمومی در این زمینه است که این خود نیازمند آموزش درباره‌ی محیط‌زیست می‌باشد. بنابراین ما محتاج آنیم که آگاهی‌های زیست‌محیطی را به صورت جزئی از فرهنگ عمومی درآوریم (۲۲).

در سال‌های اخیر توجه به معیارهای رفاه و عوامل مؤثر بر آن، با توجه به نقشی که در توسعه‌یافتگی جوامع دارد، بسیار افزایش یافته است. در حال حاضر، رفاه نه تنها با معیارهای پولی و درآمدی که با استفاده از معیارهای روان‌شناختی نظیر ادراک افراد از میزان بهداشت، سلامت، آموزش، شادی و رضایت از زندگی مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌گیرد. شادی، یکی از معیارهای رفاه است که در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه محققان قرار گرفته است.

بر اساس جدول ۳ و p value بیش از ۰/۰۵، سن رابطه‌ی معنی‌داری با هیچ کدام از ابعاد این دو مؤلفه بجز سلامتی نداشت و نتایج حاکی از عدم تأثیر معنی‌دار سن بر ابعاد این دو داشت. در کل، این فرضیه تأیید نشد و بین نمره‌ی ابعاد شادکامی با نمره‌ی نگرش زیست‌محیطی و ابعاد نگرش زیست محیطی (انسان‌مداری، محیط‌مداری، بی‌اعتنایی عمومی) بر حسب سن ارتباط وجود ندارد.

در جدول ۴ ارتباط مؤلفه‌های شادکامی و نگرش زیست محیطی با سطح تحصیلات ذکر شده است.

بر اساس جدول ۴ و p value بیش از ۰/۰۵، تحصیلات، رابطه‌ی معنی‌داری با هیچ کدام از ابعاد این دو مؤلفه بجز شادکامی، رضایت خاطر و انسان‌مداری نداشت. نتایج حاکی از عدم تأثیر معنی‌دار سطح تحصیلات بر ابعاد این دو بود. بسیاری از ابعاد این فرضیه تأیید نشد. بر اساس p value بیش از ۰/۰۵، تأهل، رابطه‌ی معنی‌داری با هیچ کدام از ابعاد این دو مؤلفه‌ها نداشت و نتایج حاکی از عدم تأثیر معنی‌دار وضعیت تأهل بر ابعاد این دو داشت.

بر اساس جدول ۵ و p value کمتر از ۰/۰۵، رابطه‌ی معنی‌داری بین تمام ابعاد بجز بی‌اعتنایی عمومی با منطقه‌ی مسکونی وجود دارد.

بر اساس جدول ۶ و p value بیش از ۰/۰۵، رابطه‌ی معنی‌داری بین هیچ کدام از ابعاد بجز سلامتی با شغل وجود ندارد.

جدول ۴: تحلیل واریانس ابعاد شادکامی و نگرش محیط‌زیستی با سطح تحصیلات

بعد	گروه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	p value
شادکامی	بین گروهی	۳/۶۳۹	۳	۱/۲۱۳	۲/۶۶۶	۰/۰۴۹
	داخل گروهی	۱۰۲/۸۲۵	۲۲۶	۰/۴۵۵		
	کل	۱۰۶/۴۶۵	۲۲۹			
رضایت خاطر	بین گروهی	۱۲/۴۳۴	۳	۴/۱۴۵	۴/۵۱۹	۰/۰۰۴
	داخل گروهی	۲۰۷/۲۷۵	۲۲۶	۰/۹۱۷		
	کل	۲۱۹/۷۰۹	۲۲۹			
انسان‌مداری	بین گروهی	۶/۸۵۳	۳	۲/۲۸۴	۳/۲۳۱	۰/۰۲۳
	داخل گروهی	۱۵۹/۷۸۶	۲۲۶	۰/۷۰۷		
	کل	۱۶۶/۶۳۹	۲۲۹			

جدول ۵: تحلیل واریانس ابعاد شادکامی و نگرش محیط زیستی با منطقه‌ی مسکونی

بعد	گروه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	p value
شادکامی	بین گروهی	۳۲/۱۴۶	۴	۸/۰۳۷	۲۴/۳۳۱	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۷۴/۳۱۸	۲۲۵	۰/۳۳۰		
	کل	۱۰۶/۴۶۵	۲۲۹			
رضایت	بین گروهی	۳۳/۰۱۷	۴	۸/۲۵۴	۱۳/۱۵۶	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۴۱/۱۶۹	۲۲۵	۰/۶۲۷		
	کل	۱۷۴/۱۸۵	۲۲۹			
عزت نفس	بین گروهی	۲۴/۴۰۸	۴	۰/۱۰۲	۹/۷۹۶	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۴۰/۱۵۵	۲۲۵	۰/۶۲۳		
	کل	۱۶۴/۵۶۳	۲۲۹			
سلامتی	بین گروهی	۴۸/۱۴۹	۴	۱۲/۰۳۷	۲۰/۳۸۱	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۳۲/۸۹۰	۲۲۵	۰/۵۹۱		
	کل	۱۸۱/۰۳۹	۲۲۹			
رضایت خاطر	بین گروهی	۳۷/۵۹۹	۴	۹/۴۰۰	۱۱/۶۱۴	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۸۲/۱۱۰	۲۲۵	۰/۸۰۹		
	کل	۲۱۹/۷۰۹	۲۲۹			
خلق	بین گروهی	۴۳/۸۰۵	۴	۱۰/۹۵۱	۱۱/۲۰۶	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۲۱۹/۸۷۶	۲۲۵	۰/۹۷۷		
	کل	۲۶۳/۶۸۱	۲۲۹			
نگرش	بین گروهی	۸/۹۰۴	۴	۲/۲۲۶	۶/۰۱۰	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۸۳/۳۳۵	۲۲۵	۰/۳۷۰		
	کل	۹۲/۲۳۹	۲۲۹			
انسان‌مداری	بین گروهی	۳۳/۲۸۴	۴	۸/۳۲۱	۱۴/۰۳۹	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۳۳/۳۵۵	۲۲۵	۰/۵۹۳		
	کل	۱۶۶/۶۳۹	۲۲۹			
محیط‌مداری	بین گروهی	۱۷/۰۴۰	۴	۴/۲۶۰	۹/۱۷۷۵	<۰/۰۰۱
	داخل گروهی	۱۰۴/۴۷۳	۲۲۵	۰/۴۶۴		
	کل	۱۲۱/۵۱۳	۲۲۹			
بی‌اعتنایی عمومی	بین گروهی	۴/۸۵۱	۴	۱/۲۳۱	۱/۹۱۲	۰/۱۰۹
	داخل گروهی	۱۴۲/۷۲۹	۲۲۵	۰/۶۳۴		
	کل	۱۴۷/۵۸۰	۲۲۹			

محیط‌زیست به افزایش درآمد سرانه توجه داشته‌اند. اما بعدها که رفاه با معیارهای روان‌شناختی مورد بحث قرار گرفت، لزوم توجه به تمام مؤلفه‌های تعیین‌کننده‌ی آن اهمیت یافت. از این دیدگاه، محیط‌زیست خود می‌تواند یکی از مؤلفه‌های تعیین‌کننده‌ی شادی و رفاه ادراک شده باشد.

این معیار، توسط شبکه راه‌کارهای توسعه‌ی پایدار سازمان ملل بر مبنای گزارش خود افراد از شادی ادراک شده‌ی آن‌ها اندازه‌گیری و منتشر می‌شود. پیش از قرن بیستم، هر افزایش درآمد فرد یک بهبود در وضعیت رفاهی او تلقی می‌شد، آنچنان که کشورها در مراحل نخستین توسعه، به منظور تحقق این مهم، حتی به هزینه‌ی تخریب

جدول ۶: تحلیل واریانس ابعاد شادکامی و نگرش محیط‌زیستی با شغل

بعد	گروه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	P value
سلامتی	بین گروهی	۶/۳۴۱	۳	۲/۱۱۴	۲/۷۳۴	۰/۰۴۴
	داخل گروهی	۱۷۴/۶۹۹	۲۲۶	۰/۷۷۳		
	کل	۱۸۱/۰۳۹	۲۲۹			

جدول ۷: ضریب همبستگی میان شادکامی و نگرش زیست محیطی

نگرش زیست محیطی	شادکامی		
۰/۷۲۳	۱/۰۰۰	ضریب همبستگی	شادکامی
< ۰/۰۰۱	۰	Sig. (2-tailed)	
۲۳۰	۲۳۰	تعداد	
۱/۰۰۰	۰/۷۲۳	ضریب همبستگی	نگرش زیستی
۰	< ۰/۰۰۱	Sig. (2-tailed)	
۲۳۰	۲۳۰	تعداد	

سن بالاتر، تحصیلات بالاتر و میزان اشتغال، رفتار حامی محیط زیست بهتری داشتند. بین نگرش زیست محیطی با رفتار حامی محیط زیست، رابطه‌ی آماری معنی دار و معکوس یافت شد. افزایش دانش زیست محیطی سبب افزایش رفتار حامی محیط زیستی گردید. این مطالعه با نتایج ما همسو بود (۲۶).

خدایاریان و همکاران در سال ۱۴۰۱ در مطالعه‌ای با عنوان بررسی نقش شادکامی و نشاط اجتماعی در سلامت عمومی معلمان شهر یزد گزارش دادند که بین شادکامی و تأهل تفاوتی وجود ندارد (۲۷) که با توجه به مکان مطالعه‌ی انجام شده در شهر یزد، با مطالعه‌ی ما مطابقت داشت.

جعفری هرنیدی و همکاران در مطالعه‌ای با بررسی رابطه‌ی سلامت روان و شادکامی با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان دختر دانشگاه قم گزارش داد که بین تأهل و شادکامی رابطه‌ی معنی داری وجود دارد که ناهمسو با مطالعه‌ی ما می‌باشد (۲۸).

مهم‌ترین نتیجه‌گیری این مطالعه، تأثیر بسیار زیاد منطقه‌ی مسکونی بر پارامترهای شادکامی و زیست محیطی بود که نشان از تأثیرپذیری انسان از محیط سکونت داشت. همچنین این مطالعه نشان داد شادکامی با نگرش زیستی ارتباط دارد.

تشکر و قدردانی

از تمام اساتید گروه اکولوژی انسانی دانشگاه علوم پزشکی تهران کمال تشکر و قدردانی را داریم.

ایجاد نشاط و شادابی، یکی از مؤثرترین راه‌ها برای افزایش بهداشت روانی در جامعه است، منطقه‌ی شهری بعنوان یک نهاد می‌تواند با بوجود آوردن زمینه‌ها و برنامه‌هایی باعث هرچه شاداب کردن یک شهر شود. اگر در منطقه، شوق زندگی کردن بوجود آید خود به خود اثرگذار بر شهر خواهد بود. انسان‌های شاد، زندگی خود را تحت کنترل دارند، مسئولیت‌پذیرند، هدفمند هستند، دید مثبت به زندگی دارند. آینده‌نگر و امیدوارند و در مقابل مشکلات و سختی‌ها از پای نمی‌نشینند.

قرآن، دین اسلام را دین شادی معرفی نموده و مهم‌ترین عوامل شادی را محبوبیت، مقبولیت و موفقیت، ایمان، هویت ملی و فرهنگی، خلاقیت عارفانه و حل مسأله ذکر کرده است. روانشناسان شادی و شور و نشاط را محرک انسان‌ها برای عمل می‌دانند و جامعه‌شناسان، جامعه‌ی شاد را جامعه‌ی موفق می‌دانند (۲۳، ۲۴).

مطالعات مشابه پژوهش حاضر بسیار اندک بودند اما شبیه‌ترین آن‌ها مطالعه‌ای بود که تأثیر سواد زیست محیطی در میزان شادی دانش‌آموزان مدارس دخترانه‌ی شهر مشهد را مورد مطالعه قرار داده بود و نشان داد که بین میانگین گروه‌های مختلف دانش‌آموزان، تفاوت معنی داری وجود دارد. بدین معنا که با افزایش نمره‌ی سواد زیست محیطی، میزان نمره‌ی شادکامی دانش‌آموزان نیز افزایش می‌یابد. این مطالعه با پژوهش ما مطابقت داشت (۲۵).

باقری و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان تأثیر شادی در رفتار زیست محیطی شهروندان شهر گرگان گزارش داد که سطح نگرش و دانش زیست محیطی شهروندان ضعیف و رفتار حامی محیط زیست آنان قوی ارزیابی شد. افراد با

References

- Miceli S, Caci B, Park N, Monacis L, Sinatra M. Happiness by personality traits: the mediating role of decision-making tendencies. Proceeding of the International Conference on Happiness and Wellbeing; 2019 Jan 01.
- Rahbar-Karbasdehi E, Rahbar-Karbasdehi F. Clinical challenges of stress cardiomyopathy during coronavirus 2019 epidemic. Cell Mol

- Biomed Rep 2021; 1(2): 88-90.
3. Zhang Z, Chen W. A systematic review of the relationship between physical activity and happiness. *J Happiness Stud* 2019; 20(4): 1305-22.
 4. Nalaini F, Salehi Zahabi S, Abdoli M, Kazemi E, Mehrbakhsh M, Khaledian S, et al. COVID-19 and Brain complications in adult and pediatric patients: A review on neuroimaging findings. *Cell Mol Biomed Rep* 2023; 3(4): 212-21.
 5. Arunachalam T. An investigation on the factor structure of Hindi version of Oxford happiness questionnaire (OHQ). *Universitas Psychologica* 2019; 18(1): 1-XX.
 6. Barrett BF, Therivel R. Environmental policy and impact assessment in Japan. New York, NY: Taylor & Francis; 2019.
 7. Arabestanino AR, Naghibi Irvani SS, Ai A, Dinarvand B. Structural carcinoma overall process: a systematic review. *Cell Mol Biomed Rep* 2024; 4(2): 88-99.
 8. Doosti-Moghaddam M, Miri HR, Ghahghaei A, Hajinezhad MR, Saboori H. Effect of unripe fruit extract of *Momordica charantia* on total cholesterol, total triglyceride and blood lipoproteins in the blood of rats with hyperlipidemia. *Cell Mol Biomed Rep* 2022; 2(2): 74-86.
 9. Blanchflower DG, Oswald AJ. Unhappiness and pain in modern America: A review essay, and further evidence, on Carol Graham's Happiness for All? *J Econ Lit* 2019; 57(2): 385-402.
 10. Steptoe A. Happiness and health. *Annu Rev Public Health* 2019; 40: 339-59.
 11. Quidbach J, Taquet M, Desseilles M, de Montjoye YA, Gross JJ. Happiness and social behavior. *Psychol Sci* 2019; 30(8): 1111-22.
 12. Compton WC, Hoffman EL. Positive psychology: The science of happiness and flourishing. 3rd ed. Washington, DC: Sage Publications; 2019.
 13. Krettenauer T, Bauer K, Sengsavang S. Fairness, prosociality, hypocrisy, and happiness: Children's and adolescents' motives for showing unselfish behaviour and positive emotions. *Br J Dev Psychol* 2019; 37(4): 505-18.
 14. Davidson RN. Crime and environment. New York, NY: Taylor & Francis; 2019.
 15. Veenhoven R. Is happiness relative? *Soc Indic Res* 1991; 24(1): 1-34.
 16. Hills P, Argyle M. The Oxford Happiness Questionnaire: a compact scale for the measurement of psychological well-being. *Pers Individ Differ* 2002; 33(7): 1073-82.
 17. Keshavarz A, Molavi H, Kalantari M. The relationship between vitality and demographic variables with happiness in Isfahan population [in Persian]. *J Psychol Stud* 2008; 4(4): 45-64.
 18. Ahmadi A, Jahangard E. Ranking of the neighborhoods of Tehran metropolis in terms of development and quality of life: A fuzzy TOPSIS approach [in Persian]. *Urban Economics* 2020; 5(1): 127-48.
 19. Thompson S, Barton M. Ecocentric and anthropocentric attitudes toward the environment. *J Environ Psychol* 1994; 14(2): 149-57.
 20. Pazokinejad Z, Salehi S. An analysis of social factors influencing students' environmental attitudes and performance [in Persian]. *J Appl Sociol* 2014; 25(3): 71-88.
 21. Kaiser FG, Oerke B, Bogner FX. Behavior-based environmental attitude: Development of an instrument for adolescents. *J Environ Psychol* 2007; 27(3): 242-51.
 22. Krekel C, MacKerron G. How environmental quality affects our happiness. *World happiness report*; 2020: 95-112.
 23. Faccioli M, Czajkowski M, Glenk K, Martin-Ortega J. Environmental attitudes and place identity as determinants of preferences for ecosystem services. *Ecol Econ* 2020; 174: 106600.
 24. Li X, Zhang D, Zhang T, Ji Q, Lucey B. Awareness, energy consumption and pro-environmental choices of Chinese households. *J Clean Prod* 2021; 279: 123734.
 25. Anabestani AA, Ahmadzadeh S. Examining the relationship between spatial-spatial characteristics and factors affecting women's participation in rural society (case study: Darzab village - Mashhad city) [in Persian]. *J Geogr Urban Reg Stud* 2012; 1(2): 95-112.
 26. Bagheri D, Mohseni RA, Mahdavi SMS. Determination of attitude and knowledge in environmental behavior of citizens in Gorgan, northern Iran (2017) [in Persian]. *J Gorgan Univ Med Sci* 2018; 20(4): 89-96.
 27. Khodayarian M, Khaleghi Moori M, Mazloomi Mahmoodabad SS, Seyed Khameshi SS, Yoshany N. The role of social happiness and vitality in the general health of teachers in Yazd [in Persian]. *J Toloo E Behdasht* 2022; 21(1): 57-69.
 28. Jafari Harandi R, Mohammadi Azad F, Zandieh M. An investigation into the relationship of mental health and happiness with demographic characteristics of girl students of University of Qom [in Persian]. *IJWF* 2019; 7(16): 27-48.